

Potem smo se posloviili od dobrega strička in se odpravili proti domu. Vsakdo je skrbno pazil na svoje jagode, da bi jih ne izgubil. Kakor da nese vsak s seboj zaklad, smo jih nesli.

Krasna noč se je razpela nad dremajočo domačo zemljo. V srebrni, mehki mesečini so drhtela in valovila za potjo žitna polja, neutrudljivo so čvrčali od vseh strani črički in nas sladko pozdravljali. Nad našimi glavami pa je tuinsem v zlokobnem obletu prhutnil črn netopir. V bližnjem grmovju je pa zajokal slavec, ne daleč od njega pa s plahim glasom zagostolela rujnogruda taščica, moja največja prijateljica. Po dolini je podil zakasnel voznik konja, pokal z bičem in zdajpazdaj završnil.

Ljubniški :

Nedeljski potepini.

Vtrški cerkvi je minila popoldanska služba božja. Kakor se potok razlije na vse strani po travniku, če se mu posreči, da izpodkoplje nasipe, ki so ga preje zapirali v ozki strugi, tako se je ob cerkvi valila množica ljudi na prosto. Pred cerkvijo pa se je razkropila na vse strani. Po vseh potih, ki peljejo iz trga, so se videli kmalu večji in manjši oddelki stopajočih proti domu.

Po stezi, ki pelje navkreber po hribu, na čigar vznožju je sezidan trg, korakata dva možaka. Oba sta že priletna. Ko starec, ki gre spredaj, vidi, da prihaja za njim znanec, sede na kamen ter ga počaka.

»Martin, bolj trden si pa že zmiraj kakor jaz,« nagovori prišlec čakajočega. »Še lahko tako hitro hodiš. Na vso moč sem se trudil, da bi te došel. Pa mi ni bilo mogoče.«

»Tudi meni se ne gibljejo več noge tako rade, prijatelj. Samo to pomisli, Luka, koliko jaz trpim. Vse moram sam obdelati in opraviti, ker nimam

človeka, ki bi le najmanjše storil namesto mene. Ni čuda torej, da sem tudi jaz postal okoren.» Tako odgovori Martin, vstane s skale in se pridruži onemu.

Skupaj lezeta po strmi stezi nakvišku. Precej časa mine, preden dospeta na vrh. Pred njima se razprostre dolinica.

Samo na južni strani, odkoder sta prišla naša dva starca, je dolinica odprta. Povsod drugod jo obrobja gozd. Na zapadu stoji med starikavimi in z mahom porastlimi jablanami lesena kočica. Mal travnik in puščobna njiva s pritlično ajdo napolnjuje ostalo dolinico. Še brezdno, ki se vidi pod severnim robom dolinice, naj omenimo, da je vse navedeno. Posestnik tega sveta je naš Martin.

Tam, kjer stojita zdaj moža, se odcepi steza v gorsko vas. Luka ima ondi svoje domovje. Daleč je še tja; moral bi se Luka posloviti od Martina. Toda ta ga zaprosi, naj gre ž njim v koč, da se še kaj pogovorita. Rad mu izpolni Luka to željo; saj hoja po strmi stezi ga je dodobra utrudila. Qba odideta proti koči, da Martin po možnosti postreže svojemu gostu.

* * *

Čez pol ure so že zopet gruča ljudi na znani stezi. Trški pobalini so to. Po krščanskem nauku so se zbrali za cerkvijo, da se pripravijo tam na boj z netopirji, ki jih morgoli v Martinovem brezdnu. Kakor srne plezajo dečaki po strmi poti. Ni čuda torej, da so kmalu na vrhu. Poveljnik jim je Mihec Mrhar, izvežban v malopridnosti.

Vsi drugi dečaki gredo po robu dolinice, dokler ne pridejo do brezdna. Mihec pa si prikrajša pot in poleti kar naravnost skozi ajdo. Široka gaz se naredi za njim. Še nalašč cepetá z nogami. Misli si, da je ni roke, ki bi ga mogla kaznovati za to početje. Saj Martin je star, in zato se ga ni treba bati. Ajda je pa Martinova.

Prišedši do brezdna se vstopijo dečki vsi v kolobar. Mihec odtrga toliko travnatih bilk, kolikor je tovarišev. Eno pusti daljšo ter reče:

»Kdor potegne daljšo, ostane zunaj za čuvaja, da nam bo hitro naznanil vsako nevarnost, ki bi nam pretila.«

Ko so bili dečaki zadnjokrat v brezdnu, jih je namreč počakal Martin pri vhodu in jih je marljivo naklestil. Da bi se to več ne zgodilo, je imel preprečiti zdaj čuvaj, in zato so pobalini srečkali. Tisti, ki je potegnil daljšo bilko, je stopil res k vhodu, drugi pa hajd vsi za Mihcem, ki nosi gorečo svečo v roki, noter v podzemeljsko temino. Od začetka morajo lezti sključeni. Kmalu pa se brezdno razširi, in oprežno stopajo dečaki dalje.

Po tleh leže večje in manjše skale, ki so se odtrgale od stropa. Zasliši se cviljenje netopirjev. Vsak fant pripravi svojo palico; pričeti se ima krvava bitka. Stopajo dalje. Cviljenje se čuje vedno razločnejše; pa tudi pot je vedno slabša. Vedno večje skale leže po tleh. Treba je skakati čez globoke globeli.

Slednjič so na mestu. Skoraj v vsaki razpoki visi netopir. Prične se pobijanje. Čimveč jih kdo pobije, tem večjo slast dobi za prelivanje krvi.

Najbolj se odlikuje v grozovitosti Mihec. Ne zdi se mu dovolj, da bi udrihal le s palico po nedolžnih živalcah, še muči jih s tem, da jim s svečo zažiga perutnice.

Pa taka neusmiljenost ne ostane brez kazni.

Ravno hoče Mihec zopet nenavadno velikemu netopirju vtekniti gorečo svečo pod peruti, zato stopi na prste. Perutnice začvrčé, in netopir cvileč zleti po brezdnu. Mihcu pa v tem trenutku izpodrsne noga. Vznak pade s skale, koder je stal, pa v jamo, ki je zijala ravno pod njim.

Klicanje opozori Mihčeve tovariše. Strah in groza jih izpreleti, ko spoznajo, kaj se je zgodilo. Kakor okameneli stoje na svojih mestih. Palice, oblite s krvjo ubitih netopirjev, jim padajo iz rok.

Novo vzdihovanje in klicanje jih vzdrami iz otrpelosti. Mihcu se mora kar najhitreje pomagati. Toda — kako? Edina luč, ki so jo imeli, je padla s

ponesrečencem vred v brezdno. Po ljudi morajo iti! Dobro, da je v bližini stari Martin. Ponj gredo.

Z veliko težavo priplezajo iz brezdna. Eden izmed njih se spusti v tek po Martina.

* * *

Luka je ravno vstal s stola, da bi se poslovil, ko prihiti deček v sobo in zakliče:

»Martin, hitro pojdite pomagat! Mrharjev Mihec je v brezdnju nekam padel!«

Martin uvidi, da ni nikakega odlašanja. Vzame dolgo vrv, dve luči in takoj kreneta z Lukom proti brezdnju. Ko stopata mimo ajde, zagleda Martin gaz, ki jo je prej napravil Mihec. Jeza ga popade, in že se hoče obrniti. Pa usmiljenje premaga srd, in kar najhitreje splezata možaka v brezdno. Vsi otroci pa za njima.

Kmalu so na licu mesta. Še vedno se sliši klicanje na pomoč, Luka posveti v jamo in zagleda ondi Mihca, kako se zvija v bolečinah. Dolgotrajnemu naporu se posreči, da ga spravijo iz jame in prineso na prosto.

Zdaj ga Martin pregleda šele natančneje. Mihec si je zlomil desno nogo ... Poleg tega je pa še ves ranjen po glavi in po rokah. Martin pokaže na ajdo in reče otrokom samo ta opomin: »Kazen — ker ne poznate nedelje in poštenosti!«

Ni jih menda pokaral brez uspeha. Odslej niso več trpinčili živalic. Še celó Mihec, ki je polagoma okreval, je postal pridnejši. Desna noga mu je pa ostala kruljeva vse življenje.

